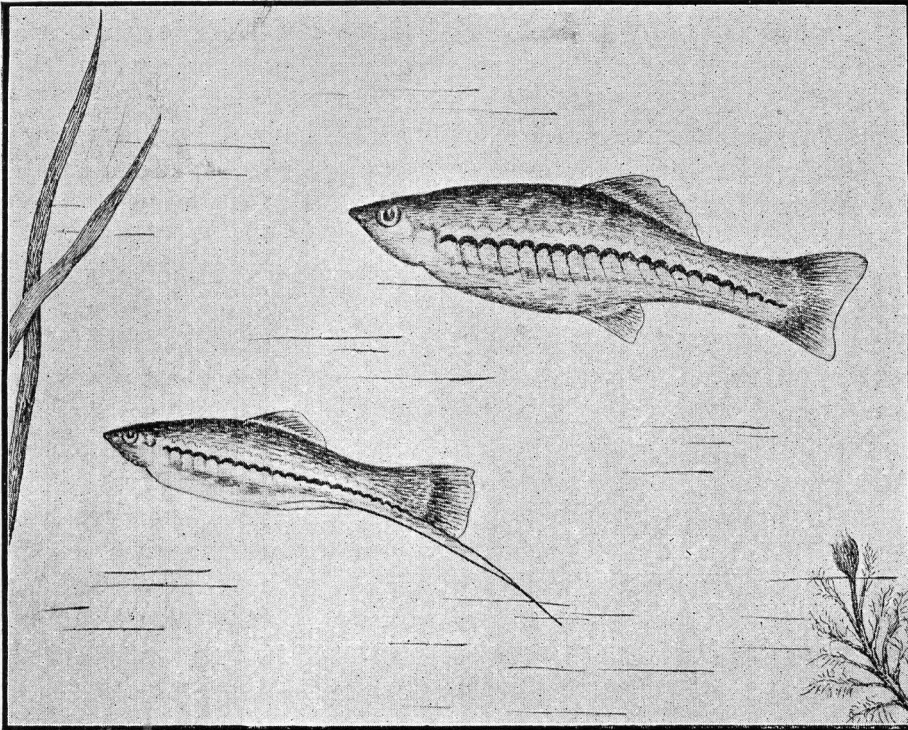

AMERIKAANSCH TROPENVISSCHEN.

Reeds voor mijn vertrek naar Holland, besprak ik met een vriend, die eveneens een aquarium hield, de mogelijkheid om onze vanouds bekende Hollandsche visschen, zooals karper, zeelt en baars naar Indie mee te nemen en ons hier in het warme Indië te verheugen in het bezit van die goede, oude bekenden. In Holland zijnde werd mij dit

echter van verschillende zijden, o. a. door den Heer PORTIELJE, de rechterhand van Dr. KERBERT, Directeur van Artis, afgeraden, daar de Hollandsche visschen vrij zeker reeds voor Port-Saïd gestorven zouden zijn. Waar dus het oorspronkelijke plan niet wel uitvoerbaar bleek, zinde ik op iets anders en vatte tenslotte het plan op om andere tropenvisschen, dan onze eigen Indische mee te

Xiphophorus Helleri: Mexicaansche Zwaarddrager. Boven ♀, beneden ♂.

nemen en te trachten deze in het aquarium voort te telen.

Teneinde goede gelegenheid te hebben de visschen onder te brengen en zoo mogelijk tot voortplanting te brengen, schafte ik mij een viertal in elkaar passende geraamten aan met het daarbij behorende glas, terwijl verder een drietal in elkaar passende glazen bakken werden aangekocht, zoodat ik behalve mijn aquarium van 300 liter, dat nog te Soerabaija stond, de beschikking kreeg over een zevental bakken van circa 84 tot 85 liter.

Nu moest een keus gedaan worden, welke visschen meegenomen zouden worden. Was voor den oorlog een enorme keuze in tropische siervisschen in Europa voorradig, speciaal in Duitschland, dit was gedurende de oorlogsjaren gansch anders geworden, daar door het gebrek aan kolen, de kweekerijen niet over de noodige verwarmings-materialen hadden kunnen beschikken en vele soorten thans niet meer te krijgen waren, ook al waar nieuwe importen in Europa nog uitbleven, ten eerste wijl de Deutsche scheepvaart nog niet die vlucht heeft kunnen nemen als voor den oorlog en ten tweede de wisselende valuta een beletsel voor den import vormen.

De visschen, die thans aangeboden worden, zijn over het algemeen sterk gedegeneerd,

doordat geen versch bloed meer ingevoerd kon worden en zoo blijven deze visschen dan ook veelal ver onder de afmetingen die in de natuur verkregen kunnen worden. Waar de kweeking overigens met zeer veel zorg geschied is, zijn ook de zwakke exemplaren in het leven gebleven, hetgeen de nakomelingen niet ten goede is gekomen. Zoo viel mijn keuze tenslotte op een drietal soorten van Amerikanen. Hier zal ik een en ander vertellen over de Mexicaansche zwaarddrager (*Xiphophorus helleri* HECK.), daar ik van de zes jonge exemplaren, welke ik oorspronkelijk meenam, vijf exemplaren behouden te Soerabaija kon aanbrengen. Op bijgaande pentteekening ¹⁾ is duidelijk te zien, dat het wijfje belangrijk forscher is dan het mannetje, hetgeen een typisch verschijnsel is bij vrijwel alle levendbarende tandkarpers. Bij de mannetjes is een der stralen van de buikvin vergroeid tot een kopulatie-orgaan, waarmee de bevruchting in het lichaam van het vrouwtje plaats heeft ²⁾. Eén bevruchting is voldoende voor meerdere keeren jongen, zoodat, wanneer het wijfje eenmaal bevrucht is, het niet noodig is een mannelijk exemplaar er bij te houden. Toch kan dit geen kwaad, daar het mannetje het werpen vergemakkelijkt, door steeds tegen het wijfje aan te zwemmen.

Het was geen gemakkelijke taak de vijf visschen behoorlijk onder te brengen, daar de door mij meegebrachte materialen voor nieuwe aquaria, maar niet een, twee, drie in elkaar te zetten waren, zoodat ik mij moest behelpen met de grootste van drie glazen bakken, welke ik eveneens uit Holland meebracht. Een zandbodem met wat waterplanten was spoedig aangebracht en waar de wijfjes reeds de, aan alle levendbarende tandkarpers eigen, blauwe drachtigheidsvlek vertoonden, hoopte ik, dat binnen niet te langen tijd mijn aantal Mexicanen uitgebreid zou worden. In deze hoop ben ik niet geheel teleurgesteld, al zijn de resultaten tenslotte verre beneden mijne verwachtingen gebleven. In verschillende Duitsche handboeken voor aquariumliefhebbers toch wordt aangegeven, dat de wijfjes zeer vruchtbaar zijn en met iedere worp circa 20—30 jongen ter wereld brengen, terwijl bij goede voeding iedere 4 tot 6 weken geworpen wordt. Bij mij heeft zich het werpen slechts tot twee wijfjes beperkt en wel voor elk exemplaar één keer. Van het eerste wijfje kreeg ik in totaal slechts vijf jongen, die ook flink opgegroeid zijn. Eenige weken later bemerkte ik des ochtends, dat het andere wijfje ook geworpen had en wel een dertigtal jongen. Waar dit werpen echter des nachts, terwijl een heftig onweder woedde, had plaats gevonden, was dit blijkbaar van ongunstigen invloed op de jongen geweest en kon ik tenslotte slechts twee exemplaren ontdekken, welke in leven waren.

Het eigenaardige is ook, dat alle zeven exemplaren na eenige maanden bleken mannetjes te zijn, daar, behalve het kenmerkende kopulatie-orgaan, ook de verlenging van de staartvin (van daar de naam zwaarddragers), welke alleen bij de mannetjes optreedt, te voorschijn kwam. Kort hierop stierf een der beide door mij aangebrachte mannetjes en waar het eenig overgebleven mannelijk exemplaar zichtbaar verzwakte, werd het wederom

¹⁾ Ontleend aan een afbeelding in ZERNECKE'S „Leitfaden für Aquarien- und Terrarienfreunde”.

²⁾ Volgens BREHM, nieuwe uitgave, pag. 318, heeft slechts in weinige gevallen een eigenlijke paring plaats. Langs de derde straal van de buikvin loopt een gootvormige huidplooi, waarin het sperma tot aan het eind van het copulatieorgaan wordt gevoerd.

Gedurende het voorbijzwemmen wordt de vrouwelijke geslachtsopening even met het orgaan, het z.g. gonopodium, aangeraakt. Het sperma wordt dus van buiten aangebracht en door het wijfje actief, door zuigwerking, opgenomen.

Interessant zal het zijn, na te gaan wat er bij *Xiphophorus* plaats vindt.

drachtige wijfje afzonderlijk gehouden in een nieuw ingericht aquarium van circa 55 liter inhoud. Later werd een der flink opgegroeide, jonge mannelijke exemplaren (deze zijn alle flinker geworden dan de geïmporteerde visschen) hierbij gezet, doch helaas tot nu toe zonder verdere resultaten. Wel vertoont het wijfje de typische blauwe drachtigheidsvlek, doch van werpen is geen sprake. Ik ben nu bezig een kleine kweekvijver op mijn achtererf te laten aanleggen van circa twee kubieke meter inhoud en hoop, dat de zwaarddragers daarin overgebracht tot verdere voortplanting zullen willen schrijden. Intusschen ben ik doende, zoo mogelijk, nog verdere exemplaren uit Europa te importeerden, waarna ik mijn pogingen zal voortzetten, ook met mijne Brazilianen, welke laatste een bijzondere bescherming van hun jonge broed te zien geven, waarover misschien later meer.

Soerabaija, 25 November 1921.

J. H. SIEVEKING.

Naschrift.

In vervolg op het bovenstaande kan ik thans nog mededeelen, dat de toen afzonderlijk gezette paartjes van *Xiphophorus helleri* nu beide een flink quantum jongen ter wereld hebben gebracht. Uiterst interessant was het te zien, hoe het mannetje bezig was het vrouwtje te helpen, door steeds met den bek tegen den buik te stooten. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat het mannetje niet alleen door dit stooten het uittreden der jonge dieren bevordert, doch deze er zelfs met den bek uittrekt, terwijl het wijfje, door langs de planten en den bodem te schuren, zich van het jonge broed zoekt te bevrijden.

Thans heb ik geen dooden gehad onder de jonge dieren, zoodat nu een vijftigtal jongen zich vroolijk tusschen het dichte groen van hoornblad, waterpest en sagittaria beweegt. Waar het verder opkweeken van het jonge broed meestal geen onoverkomelijke bezwaren met zich brengt, hoop ik over een maand of vier in de gelegenheid te zijn eenige paartjes van deze zwaarddragers ter beschikking te kunnen stellen van andere liefhebbers.

Soerabaja, 27 December 1921.

J. H. S.

EEN GEVAL MET EEN ADJAK.

Van mijne vele ontmoetingen met den Wilden Hond (*Canis rutilans*) wil ik den lezers van „de Tropische Natuur” het een en ander mededeelen.

Vooraf hierom lijkt mij dit de moeite waard en hoop ik op 's lezer's belangstelling, wijl dergelijke waarnemingen in de vrije natuur ongetwijfeld wel tot de zeldzaamheden mogen worden gerekend.

Om te beginnen dan: het vangen van mijn eersten adjak.

In het geheel heb ik er zeker wel een twaalfstal gevangen, meermalen twee tegelijk. Niet in een klem, doch in de gewone, welbekende tijgerval met automatisch dichtvallende deur zoodra het dier zich verstout heeft de val binnen te gaan en zich te werpen op het daarin neergelegd aas.

Over het opstellen van een dergelijke val wil ik hier nog even uitweiden. Het succés dat ik met zulk een val heb gehad (behalve een aantal wilde hoenders, ving ik ook